

*Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 7.*

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.16>

УДК 330.3:330.4:338.2:339.7:519.2

В. І. Виноградчий,

д. е. н., професор, декан економічного факультету,

Київський міжнародний університет, м. Київ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3459-9272>

Ю. С. Ремига,

к. е. н., доцент, директор Навчально-наукового інституту

«Європейська школа бізнесу», професор кафедри

менеджменту, фінансів та бізнес-адміністрування,

ПЗВО «Міжнародний європейський університет», м. Київ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7162-5081>

Н. В. Трушкіна,

к. е. н., старший дослідник, старший науковий співробітник сектору

промислової політики та інноваційного розвитку відділу

промислової політики та енергетичної безпеки, Науково-дослідний центр

індустріальних проблем розвитку НАН України, м. Харків

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6741-7738>

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

V. Vynohradchyy,

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Kyiv International University, Kyiv

Yu. Remyha,

PhD in Economics, Associate Professor, International European University, Kyiv

N. Trushkina,

PhD in Economics, Senior Research Fellow, Research Center for Industrial

Problems of Development of the NAS of Ukraine, Kharkiv

INVESTMENT CLIMATE AND INVESTMENT FORECASTING IN UKRAINE

У статті досліджено стан інвестиційного клімату в Україні, під яким пропонується розуміти систему економічних, природних, географічних, фінансових, політичних і соціально-культурних умов, що взаємодіють, забезпечуючи та впливаючи на інвестиційну діяльність інвесторів. Проведено оцінку інвестиційних умов в Україні. Розглянуто динаміку ВВП і надходжень прямих іноземних інвестицій в економіку України протягом 2011-2019 рр. Встановлено, що значення обстежених показників відрізняються залежно від джерела інформації та використання різних методик розрахунку показників. Під прямими іноземними інвестиціями розглядаються довгострокові вкладення матеріальних засобів компаніями-нерезидентами в економіку країни (наприклад, задля будівництва об'єкту критичної інфраструктури). Тобто це найбільш бажана форма капіталовкладень для економік, що розвиваються, тому що вона дозволяє реалізовувати великі інвестиційні проекти з урахуванням можливих ризиків. У статті побудовано економетричну модель для проведення аналізу та прогнозування інвестиційного клімату та інвестицій в Україні.

In recent years, the investment climate in Ukraine has been extremely unfavourable for foreign and domestic investors. This is due to military aggression on the part of Russia, the lack of a clear national strategy for attracting foreign capital for the development of various sectors of the economy, a decrease in the level of the country's international investment image, etc. All this led to the fact that Ukraine has been experiencing a lack of domestic investment resources for a long time. In this regard, it is worth noting that since the development of the economy is connected with investment processes, in the conditions of the economic crisis observed in Ukraine in recent years, the creation of a favourable investment climate becomes one of the priority tasks of state policy.

The article examines the state of the investment climate in Ukraine, under which it is proposed to understand the system of economic, natural, geographical, financial, political and socio-cultural conditions that interact, ensuring and influencing the investment activity of investors. An assessment of investment

conditions in Ukraine was carried out. The dynamics of GDP and inflows of foreign direct investments into the economy of Ukraine during 2011-2019 were considered. It was established that the values of the surveyed indicators differ depending on the source of information and the use of different methods of calculating indicators. Foreign direct investment refers to long-term investments of material resources by non-resident companies in the country's economy (for example, for the construction of a critical infrastructure facility). That is, it is the most desirable form of capital investment for developing economies, because it allows the implementation of large investment projects taking into account possible risks.

The article builds an econometric model of direct investment volumes. The resulting model has a high coefficient of determination, which allows you to take into account the forecasts of the specified indicators for the years 2020 and 2021, for example. If trends and regularities regarding the volume of direct foreign investments in the economy of Ukraine continue to be observed, the situation will become extremely critical.

Therefore, the Government of Ukraine needs to take decisive steps in the near future to change the investment climate in Ukraine and stop the sharp outflow of foreign capital. And first of all, develop measures for state support of investment projects with significant investments in Ukraine within the framework of the implementation of the Law of Ukraine dated December 17, 2020 No. 1116-IX.

Ключові слова: *національна економіка, валовий внутрішній продукт, інвестиційний клімат, прямі іноземні інвестиції, економетрична модель, прогнозування, сценарій, стратегія.*

Keywords: *national economy, gross domestic product, investment climate, foreign direct investment, econometric model, forecasting, scenario, strategy.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. *В останні роки інвестиційний клімат в Україні є вкрай несприятливим для іноземних та вітчизняних інвесторів. Це*

обумовлено воєнною агресією з боку росії, відсутністю чіткої національної стратегії залучення іноземного капіталу для розвитку різних секторів економіки, зниженням рівня міжнародного інвестиційного іміджу країни тощо. Все це призвело до того, що в Україні тривалий час спостерігається брак внутрішніх інвестиційних ресурсів.

У зв'язку з цим варто зазначити, що оскільки розвиток економіки пов'язано із процесами інвестування, то в умовах економічної кризи, яка спостерігається останніми роками в Україні, створення сприятливого інвестиційного клімату стає одним із пріоритетних завдань державної політики.

Без цього майже неможливі перспективи переходу виробництва на нові рівні, підвищення ефективності господарської діяльності, а також створення конкурентоспроможної економіки світового рівня. Це питання стало ще особливо гострим унаслідок повномасштабного вторгнення росії на територію України.

З огляду на це, надзвичайно актуальним залишається питання дослідження та прогнозування стану інвестиційного клімату та залучення прямих іноземних інвестицій в Україну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблем інвестування, організації інвестиційного процесу, державного управління інвестиційною діяльністю, інвестиційного менеджменту, формування сприятливого інвестиційного клімату звертається багато зарубіжних і вітчизняних вчених, освітян, практиків, урядовців і політиків.

Окремі аспекти державного регулювання інвестиційної діяльності та проблеми створення належного інвестиційного клімату висвітлено у роботах таких науковців, як О. Федорчак [1]; Л. Боровік, Т. Осадча [2] та інші.

Науково-теоретичне обґрунтування формування інвестиційного іміджу України та визначення його впливу на інвестиційну привабливість держави відображено у багатьох працях дослідників, серед них: Г. Федоров [3]; О. Яценко [4] та інші.

Аналіз останніх досліджень свідчить про значний інтерес до сутнісних характеристик категорій «інвестиційне середовище», «інвестиційний

потенціал», «інвестиційний клімат», «інвестиційна привабливість». Інвестиційна привабливість є ключовим чинником для розвитку економічних систем та залучення капіталу.

Дослідженню економічної сутності, розгляду теоретичних і практичних аспектів, що лежать в основі інвестиційної привабливості, виявленню ключових чинників, які впливають на її рівень присвячено праці провідних українських науковців: К. Конакова [5]; М. Горна, Я. Іщук, Т. Халілова [6]; М. Усов [7]; Є. Гелеверя, Ю. Сергієнко [8]; І. Демішев, С. Войтко [9]; Н. Чапляк [10]; Ю. Нікольчук, О. Лопатовська [11]; Т. Китайчук [12].

Розгляд системи чинників, що формують інвестиційну привабливість країни; методичне забезпечення аналізу та оцінювання інвестиційного клімату; обґрунтування методик рейтингового оцінювання інвестиційної привабливості різних країн світу перебувають у сфері наукових зацікавлень (у хронологічному порядку) таких вчених, як О. Ткаченко [13]; І. Чурута [14]; Ю. Лазебник, У. Прохорова [15]; О. Люльов, Б. Москаленко [16]; С. Гуткевич, О. Пулій [17]; І. Якушко [18]; М. Пишмінцева, К. Брензович [19]; І. Приходько, Д. Дацишин [20]; Т. Венгуренко, В. Плахотнюк [21]; Ю. Гончаров, Ю. Неговська [22]; Л. Гриценко, О. Захаркін, Н. Дехтяр, К. Шамкало [23] та інші.

Як свідчить теоретичний аналіз, багато зарубіжних науковців (Е. Borensztein, J. De Gregorio, J.-W. Lee [24]; В. Javorcik [25]; L. Alfaro et al. [26]; Р. Narayan [27]; Р. Buckley, L. Clegg, A. Cross [28] та інші) приділяють особливу увагу дослідженню впливу прямих іноземних інвестицій на економічне зростання країн світу.

Так, у роботі [24] вчені стверджують, що прямі іноземні інвестиції (ПІІ) є важливим засобом передачі технологій, сприяючи відносно більшому зростанню, ніж внутрішні інвестиції. Проте вища продуктивність ПІІ зберігається лише тоді, коли приймаюча країна має мінімальний пороговий запас людського капіталу. Таким чином, прямі іноземні інвестиції сприяють економічному зростанню лише тоді, коли в приймаючій економіці є достатній потенціал для поглинання передових технологій.

Дослідник В. Javorcik [25] наголошує, що багато країн прагнуть залучити прямі іноземні інвестиції, сподіваючись, що знання, отримані транснаціональними компаніями, поширяться на національні галузі та підвищать їхню продуктивність. На підставі проведеного аналізу, заснованого на даних компаній з Литви, доведено, що залучення прямих іноземних інвестицій позитивно впливає на продуктивність, яка відбувається через контакти між іноземними філіями та їхніми місцевими постачальниками у секторах видобутку.

Високо оцінюючи внесок науковців з обраної тематики дослідження, необхідно зауважити, що на сьогодні залишаються недостатньо вивченими питання комплексного аналізу та прогнозування показників, які дозволять підібрати найкращі напрями поліпшення інвестиційного клімату в Україні. Неоднозначність, багатовекторність і різноплановість даної проблеми потребує проведення подальших наукових досліджень і розробок.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є дослідження сучасного стану інвестиційного клімату в Україні та побудова економетричних моделей для його аналізу та прогнозування.

Для досягнення поставленої мети використовувалися такі загальнонаукові методи: аналізу й синтезу; індукції й дедукції; спостереження, порівняння, формалізації; експертних оцінок; статистичного аналізу; прогнозування; структурно-логічного узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання створення сприятливих умов розвитку бізнес-клімату в Україні залишається одним з найактуальніших, так як економіка перебуває в складній ситуації, що зберегла тенденції до погіршення у 2019-2024 рр. унаслідок збройної агресії росії.

При цьому слід відмітити, що інвестиційна діяльність в країні залежить від умов, що надаються інвесторам. При сприятливому інвестиційному кліматі держава має можливість розширювати та відтворювати основні фонди і виробничі потужності господарств на базі науково-технічного прогресу, що

уможливило регулювання розвитку економіки, істотне підвищення її ефективності, а також вирішення нагальних соціальних проблем суспільства.

У даній статті під інвестиційним кліматом країни будемо розуміти систему економічних, природних, географічних, фінансових, політичних і соціально-культурних умов, що взаємодіють, забезпечуючи та впливаючи на інвестиційну діяльність інвесторів.

Надамо оцінку інвестиційних умов в Україні. Протягом останніх років Урядом України вжито комплекс заходів, що має дозволити якісно нове ведення бізнесу та забезпечити стабільний розвиток економіки України. Для цього розроблено та прийнято ряд законодавчих і нормативно-правових документів. Серед них такі:

- Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII «Про інвестиційну діяльність» (із змінами, у редакції від 10.10.2022 р.) – визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України;

- Закон України від 06.09.2012 р. № 5205-VI «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» (втрачено чинність від 27.07.2022 р.) – визначає основи державної політики в інвестиційній сфері протягом 2013-2032 років щодо стимулювання залучення інвестицій у пріоритетні галузі економіки;

- Закон України від 09.07.2022 р. № 2389-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» – підстава для втрати чинності Закону України від 06.09.2012 р. № 5205-VI;

- Закон України від 21.06.2012 р. № 5018-VI «Про індустріальні парки» (із змінами, у редакції від 17.09.2023 р.) – визначає правові та організаційні засади створення і функціонування індустріальних парків на території України з метою забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності територій, активізації інвестиційної діяльності, створення нових робочих місць, розвитку сучасної виробничої та ринкової інфраструктури;

- Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (із змінами);

- Закон України від 15.05.2018 р. № 2418-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій» (із змінами, у редакції від 01.08.2022 р.);

- Закон України від 17.12.2020 р. № 1116-IX «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» (із змінами, у редакції від 17.09.2023 р.) – визначає організаційні, правові та фінансові засади державної підтримки інвестиційних проектів з метою створення сприятливих умов для залучення в Україну значних інвестицій (внутрішніх і зовнішніх), створення нових робочих місць, стимулювання економічного розвитку регіонів та зростання конкурентоспроможності економіки України.

На основі даних Світового банку побудуємо графік рейтингу України за 2011-2019 рр. (рис. 1).

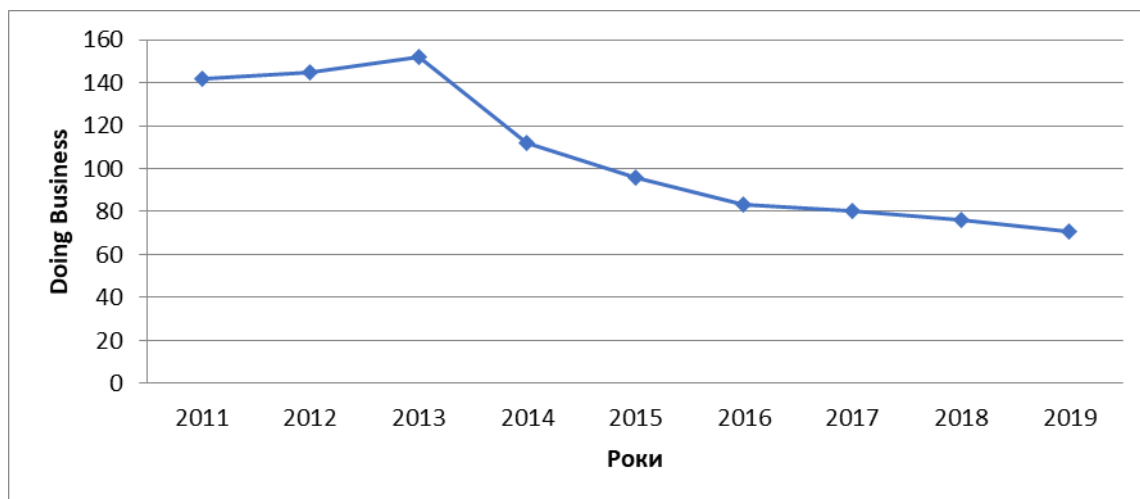

Рис. 1. Динаміка рейтингу України за показниками «Doing Business»

Джерело: складено за даними аналітичних звітів Світового банку.

Аналізуючи дані, які відображено на рис. 1 бачимо, що рейтинг України протягом останніх років (у довоєнний період) підвищувався, що свідчило про позитивну динаміку розвитку підприємницького середовища та легкості ведення бізнесу. Так, у 2019 р. Україна зайняла 71 місце у рейтингу Doing Business. За 2014-2018 рр. країна піднялася у рейтингу на 24 позиції. Україна зайняла 64 місце у рейтингу інвестиційної привабливості Doing Business-2020,

покращивши позицію 2019 р. на 7 пунктів. Однак, у 2020 р. Світовий банк вирішив тимчасово припинити публікацію рейтингу Doing Business через ряд порушень, які стосуються змін у звітах Doing Business-2018 і Doing Business-2020 [29].

У рейтингу інвестиційної привабливості країн світу International Business Compass за 2015 р., опублікованому компанією BDO, Україна за рік піднялась на 20 позицій (у 2014 р. займала 109 місце) і увійшла до переліку країн, що показали найкраще зростання за рік (наприклад, нарівні з Латвією).

У 2023 р. інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України зазнав незначного зниження, склавши 2,44 бали з можливих 5 (порівняно з 2,48 балами у 2022 р.). Ці дані отримано за результатами останнього дослідження, проведеного Європейською бізнес-асоціацією за аналітичною підтримкою від Gradus Research [30].

Незважаючи на те, що оцінка виконавчих директорів компаній-членів Асоціації стосовно інвестиційного клімату залишалася переважно негативною у 2023 р., кількість топ-менеджерів, які вбачають вигоди у нових інвестиціях в Україну, зросла майже у 2 рази. У ході дослідження виявлено, що 84% опитаних директорів компаній-членів Асоціації вважають інвестиційний клімат несприятливим. Однак серед них зменшилась кількість тих, хто вважає його вкрай негативним – від 37% до 24%. Нейтрально ставляться до поточного інвестиційного клімату 7% топ-менеджерів, а ще 9% вважають його скоріше сприятливим. Встановлено, що 38% респондентів очікують подальшого погіршення ситуації в 2024 р., а 48% вважають, що інвестиційний клімат залишиться без істотних змін. При цьому, на думку респондентів, повномасштабна військова агресія росії проти України посідає перше місце серед чинників, які негативно впливають на інвестиційний клімат. На другому і третьому місці – корупція і недостатньо розвинена судова система [30].

Як показує аналіз, значення статистичних даних відрізняються залежно від джерела інформації та використання різних методик розрахунку показників. Проаналізуємо статистичні дані, які відображають динаміку ВВП України та

надходжень прямих іноземних інвестицій. Прямі іноземні інвестиції – це довгострокові вкладення матеріальних засобів компаніями-нерезидентами в економіку країни (наприклад, задля будівництва об’єктів критичної інфраструктури [31]). Це найбільш бажана форма капіталовкладень для економік, що розвиваються, тому що вона дозволяє реалізовувати великі інвестиційні проекти з урахуванням можливих ризиків [32-34]. Крім того, в країну надходять інноваційні технології [35], нові практики корпоративного управління [36] тощо.

За даними The World Bank, ВВП України (у незмінних цінах 2010 р.) зріс за 2000-2022 рр. на 3,1% або з 69,8 до 72 млрд дол. США. ВВП на душу населення (у порівнянних цінах 2010 р.) збільшився на 43,2% або з 1420,1 до 2032,9 дол. США (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка ВВП України

Роки	ВВП, млрд дол.		ВВП на душу населення, дол.	
	у поточних цінах	у незмінних цінах 2010 р.	у поточних цінах	у незмінних цінах 2010 р.
2000	32,4	69,8	658,3	1420,1
2001	39,3	76,0	807,8	1561,4
2002	44,0	80,0	911,9	1660,5
2003	52,0	87,7	1087,8	1833,3
2004	67,2	98,0	1416,6	2065,2
2005	89,2	101,0	1894,5	2144,3
2006	111,9	108,7	2391,3	2322,2
2007	148,7	117,6	3197,9	2528,1
2008	188,1	120,2	4066,5	2598,8
2009	121,6	102,0	2639,4	2215,3
2010	141,2	106,2	3078,4	2315,1
2011	169,3	112,0	3704,8	2449,9
2012	182,6	112,1	4004,8	2459,8
2013	190,5	112,2	4187,7	2466,5
2014	133,5	100,9	3104,7	2346,2
2015	91,0	91,0	2124,7	2124,7
2016	93,4	93,3	2187,7	2185,3
2017	112,1	95,5	2638,3	2246,7
2018	130,9	98,8	3096,6	2336,9
2019	153,9	101,9	3661,5	2425,6
2020	156,6	98,1	3751,7	2350,4
2021	199,8	101,5	4827,9	2453,0
2022	160,5	72,0	4533,9	2032,9

Джерело: складено на основі інформаційно-аналітичних матеріалів, які розміщено на офіційному сайті The World Bank.

Згідно з офіційними даними The World Bank, обсяги прямих іноземних інвестицій в Україні збільшилися за 2000-2008 рр. у 17,8 рази (з 0,6 до 10,7 млрд дол. США), а починаючи з 2009 р. спостерігається тенденція їх скорочення. Так, значення даного показника зменшилося у 2022 р. порівняно з 2008 р. на 96,5%, а з 2000 р. – на 38,3%. Якщо розглядати динаміку частки прямих іноземних інвестицій у ВВП, то можна побачити, що вона зросла за 2000-2008 рр. на 3,85 відсоткових пункти. А з 2009 р. питома вага щороку змінюється, маючи тенденцію до зниження. За 2008-2022 р. значення даного показника скоротилося на 5,54 в.п. або з 5,69 до 0,15% (табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіці України

Роки	Обсяг прямих іноземних інвестицій, млрд дол. США	Частка прямих іноземних інвестицій у ВВП, %
2000	0,60	1,84
2001	0,79	2,01
2002	0,69	1,58
2003	1,42	2,74
2004	1,72	2,55
2005	7,81	8,75
2006	5,60	5,01
2007	10,20	6,85
2008	10,70	5,69
2009	4,77	3,92
2010	6,45	4,57
2011	7,21	4,26
2012	8,18	4,48
2013	4,51	2,37
2014	0,85	0,63
2015	-0,20	-0,22
2016	4,13	4,42
2017	3,68	3,28
2018	4,98	3,80
2019	5,80	3,77
2020	0,30	0,19
2021	7,95	3,98
2022	0,37	0,15

Джерело: складено на основі інформаційно-аналітичних матеріалів, які розміщено на офіційному сайті The World Bank.

За офіційними даними Міністерства фінансів України та Національного банку України, обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну зменшилися 2022 р. порівняно з 2005 р. на 85,2%, а у 2023 р. – на 45,6%. Обсяги прямих іноземних інвестицій з України збільшилися за 2005-2022 р. на 92,4%, а у 2023 р. знизилися на 84,7%. При цьому спостерігається скорочення сальдо (різниця між обсягами прямих іноземних інвестицій в Україну та з України). Так, за 2005-2022 рр. сальдо зменшилося на 6910 млн дол. США або на 91,7%, а за 2005-2023 рр. – на 3328 млн дол. або на 44,2% (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій в Україні

Роки	Прямі іноземні інвестиції в Україну, млн дол. США	Прямі іноземні інвестиції з України, млн дол. США	Сальдо, млн дол. США
2005	7808	275	+7533
2006	5604	-133	+5737
2007	9891	673	+9218
2008	10913	1010	+9903
2009	4816	162	+4654
2010	6495	736	+5759
2011	7207	192	+7015
2012	8401	1206	+7195
2013	4499	420	+4079
2014	410	111	+299
2015	-458	-51	-407
2016	3810	16	+3794
2017	3692	8	+3684
2018	4455	-5	+4460
2019	5860	648	+5212
2020	-868	82	-950
2021	6687	-198	+6885
2022	1152	529	+623
2023	4247	42	+4205

Джерело: складено на основі інформаційно-аналітичних матеріалів, які розміщено у розділі «Іноземні інвестиції» на офіційному сайті Міністерства фінансів України та у розділі «Статистика зовнішнього сектору» на офіційному сайті Національного банку України.

Проаналізуємо залежність між надходженнями прямих іноземних інвестицій в Україну від розміру ВВП, дані яких наведено на офіційному сайті Державної служби статистики України (табл. 4).

Таблиця 4. Динаміка номінального ВВП України, ВВП на душу населення та прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) у 2011-2019 рр.

Роки	Розмір номінального ВВП України, млрд дол. США	Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал), млрд дол. США	Розмір номінального ВВП України на душу населення, дол. США
2011	162,9	49,4	3571
2012	180,2	54,5	3857
2013	134,9	58,2	4030
2014	129,9	45,9	3015
2015	90,5	43,4	2115
2016	93,7	37,7	2186
2017	112,0	38,3	2640
2018	130,0	39,9	3095
2019	135,0	42,9	

Джерело: складено на основі статистичних даних, які розміщено у розділах «Національні рахунки» і «Зовнішньоекономічна діяльність» на офіційному сайті Державної служби статистики України.

На основі даних з табл. 4 побудуємо відповідні графіки та подамо їх на рис. 2 і 3.

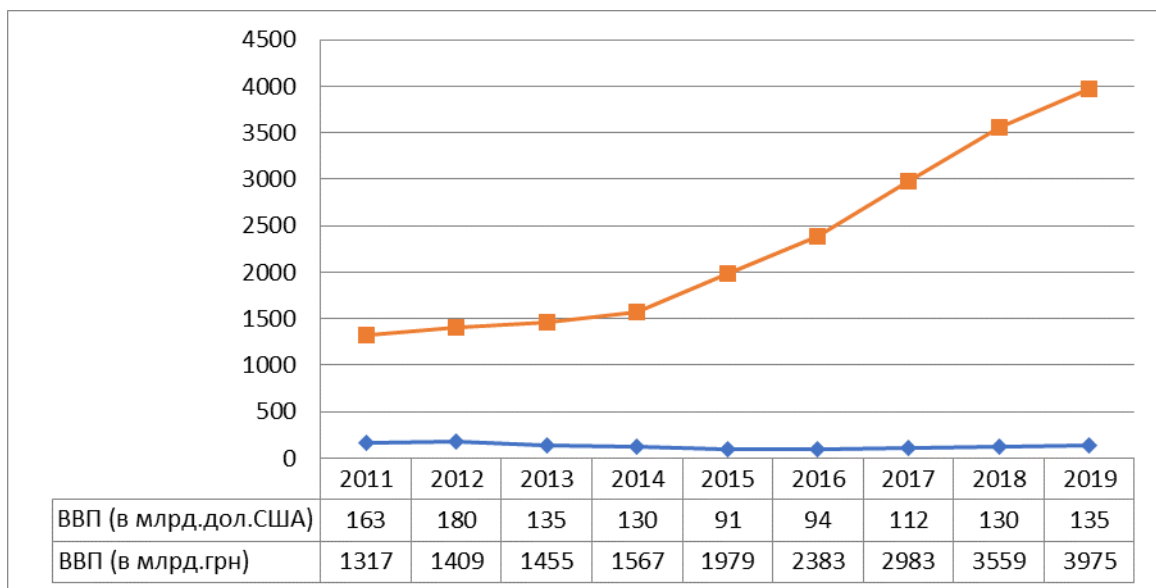

Рис. 2. Динаміка ВВП України в гривневому та доларовому вимірі

Джерело: побудовано на основі статистичних даних, які розміщено у розділі «Національні рахунки» на офіційному сайті Державної служби статистики України.

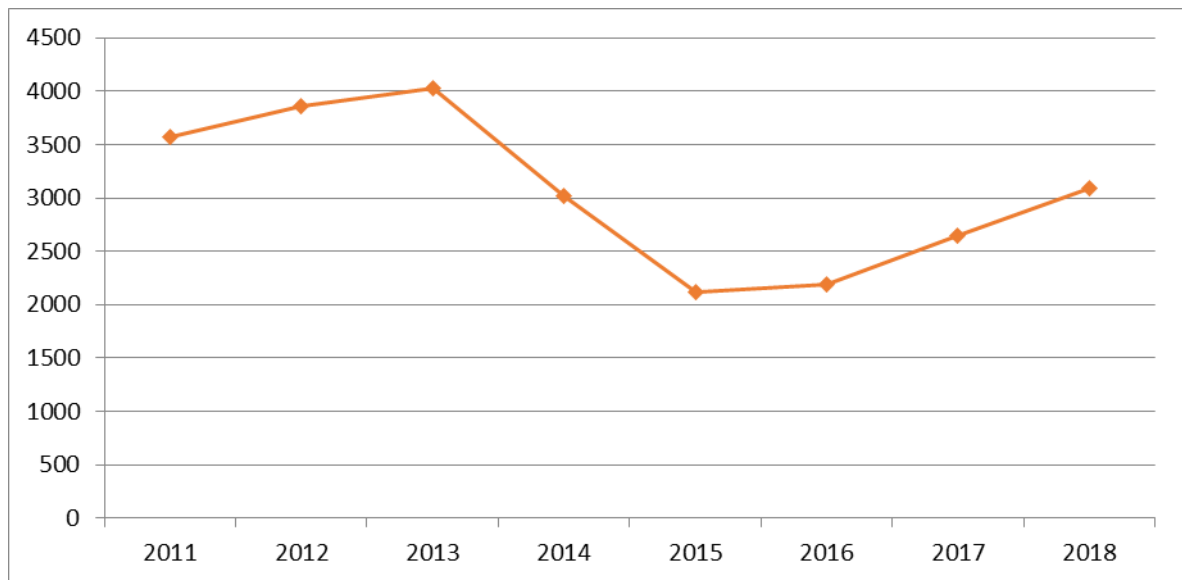

Рис. 3. Динаміка номінального ВВП з розрахунку на одну особу населення за 2011-2018 рр., дол. США

Джерело: побудовано на основі статистичних даних, які розміщено у розділі «Національні рахунки» на офіційному сайті Державної служби статистики України.

Проаналізувавши дані з табл. 4 і вигляд графіків на рис. 2-3 можна стверджувати, що при збільшенні ВВП спостерігається незначне зростання прямих іноземних інвестицій у наступному періоді (наприклад, у 2021 р.) після підвищення ВВП у 2020 р.

Слід вказати на той факт, що поглиблення економічної кризи, викликаной збройним конфліктом, призводить до довготривалої нестабільності, що відіграє вирішальну роль у зриві потоку інвестицій в українську економіку. На жаль, останніми роками багато компаній згорнули свої інвестиційні проекти в Україні, тому що інвестори хотіли бачити геополітичну стабілізацію в країні, а також анонсовані реформи у дії.

Розглянемо динаміку прямих інвестицій в економіку України з країн світу за країнами-інвесторами протягом 2011-2019 рр., тобто у довоєнний період (див. табл. 5).

Таблиця 5. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) в економіку України з країн світу за період 2011-2019 рр., млн дол. США

Назва	Обсяги прямих інвестицій									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Усього	49362	54462	58157	45916	43371	37656	38255	39955	42855	
Кіпр	12646	17275	19036	13711	11745	9692	8786	8933	8880	
Нідерланди	4823	5169	5562	5112	5612	5754	6028	6395	7061	
Німеччина	7386	6317	6292	5721	5414	1607	1564	1683	1668	
Австрія	3423	3401	3258	2526	2402	1273	1099	1038	1005	
Велика Британія	2508	2557	2714	2146	1853	2046	1947	1944	1956	
Віргінські Острови	1607	1885	2494	1998	1799	1767	1682	1358	1311	
Франція	2231	1765	1826	1615	1528	1294	614	723	636	
Швейцарія	960	1106	1325	1391	1364	1467	1437	1516	1541	
Італія	966	1016	1268	999	972	321	197	202	250	
Польща	876	916	845	831	786	760	509	571	594	
США	1043	937	991	862	699	699	585	517	489	
Інші країни	7299	8333	8259	6282	5806	6627	13003	14278	16870	

Джерело: складено на основі статистичних даних, які розміщено у розділі «Зовнішньоекономічна діяльність» на офіційному сайті Державної служби статистики України.

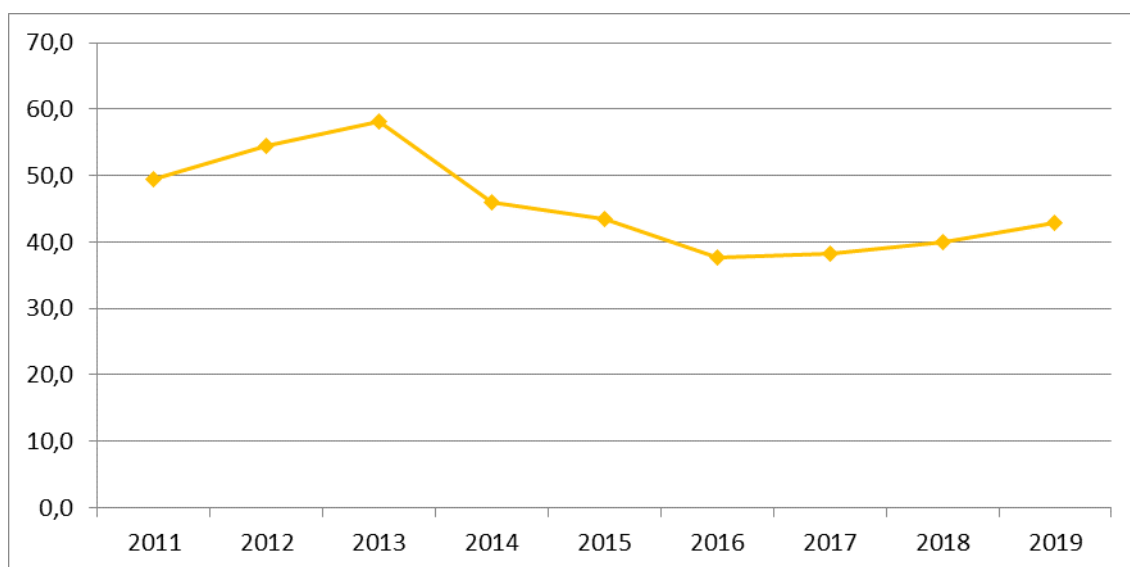

Рис. 4. Динаміка прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) в економіку України за період 2011-2019 рр., млрд дол. США

Джерело: побудовано на основі статистичних даних, які розміщено у розділі «Зовнішньоекономічна діяльність» на офіційному сайті Державної служби статистики України.

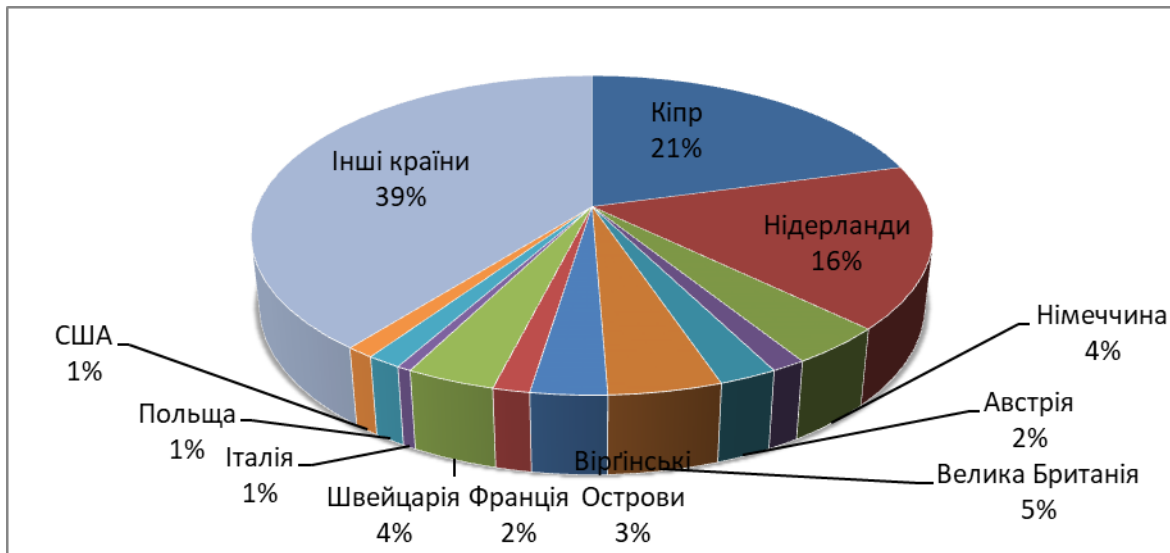

Рис. 5. Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України з країн світу за 2019 рр. у відсотковому відношенні

Джерело: побудовано на основі статистичних даних, які розміщено у розділі «Зовнішньоекономічна діяльність» на офіційному сайті Державної служби статистики України.

Порівняно з основними країнами-інвесторами за попередні роки, Україна втратила велику частину інвестування від Кіпру, Австрії, Німеччини, Польщі, Франції, Італії. Згідно з даними табл. 5 можна стверджувати, що Україна втрачає своїх інвесторів.

Проаналізуємо динаміку прямих іноземних інвестицій в економіку України за період 2011-2019 рр. на основі даних табл. 5 (див. рис. 4 і 5).

Порівнюючи притоки прямих іноземних інвестицій (рис. 4), можна помітити постійні незначні коливання розміру інвестицій з 2011 по 2013 рр. включно, але у 2014 р. показник різко впав на 44,8 % та став нижчим за показник 2011 р. На жаль, протягом 2015-2016 рр. прямі іноземні інвестиції продовжили зменшуватись, що свідчить про те, що інвестори уникають великого і масштабного інвестування в Україну через низку причин: макроекономічна нестабільність, відсутність захисту інвестицій, нестабільна ситуація на Сході України тощо.

Розглянемо розподіл прямих інвестицій (акціонерний капітал) в Україну за видами економічної діяльності протягом 2011-2019 рр. (табл. 6).

Таблиця 6. Розподіл прямих інвестицій (акціонерний капітал) в Україну за видами економічної діяльності у 2011-2019 рр., млн дол. США

	Обсяг на 1 січня								
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Усі види економічної діяльності	43837	48991	53679	57056	45745	37656	38255	39955	42855
Промисловість, у тому числі	13526	14498	16496	18068	14473	9550	9668	10544	10655
металургійне виробництво	5905	6104	6115	6217	5552	1498	1561	1637	1668
Оптова та роздрібна торгівля	4703	5368	6092	6829	6059	5486	5107	4958	5383
Фінансова та страхова діяльність	14954	16329	16425	15049	11578	10324	3627	3526	3513
Інші види економічної діяльності	4749	6693	8551	10894	8084	12295	19853	20927	23304

Джерело: складено на основі статистичних даних, які розміщено у розділі «Зовнішньоекономічна діяльність» на офіційному сайті Державної служби статистики України.

За обсягами залучення іноземних інвестицій провідними сферами економічної діяльності, за даними 2019 року, стали: промисловість – 25,4%, у тому числі металургійне виробництво – 3,97%, оптова та роздрібна торгівля – 14,8%, фінансова та страхова діяльність – 27,4% та інші.

Проводячи аналіз статистичних даних, які наведено на офіційному сайті Державної служби статистики України, можна стверджувати, що у довоєнний період (2019 р.) на підприємствах промисловості зосереджено 26,4% загального обсягу прямих інвестицій в Україну, у тому числі металургійне виробництво 4,9% від загального обсягу прямих інвестицій та майже 18% від інвестицій у промисловість, добувна промисловість і розроблення кар'єрів – 4% загального обсягу прямих інвестицій в Україну та переробної – 24,2% загального обсягу прямих інвестицій в Україну.

Серед галузей професійної, наукової та технічної діяльності отримано лише 2019 млн дол. США прямих інвестицій, у виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 2778 млн дол. США, машинобудування – 800 млн дол., у сфері інформації та телекомунікацій

зосереджено 2191 млн дол. (5,5% загального обсягу інвестицій в Україну). У фінансових установах акумульовано 27,5% прямих інвестицій, на підприємствах торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку – 14,6%, в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном – 3670,6 млн дол. США (9,8%).

До основних регіонів України, котрі отримували інвестиції у довоєнний період, можна віднести м. Київ, Дніпропетровська, Одеська, Харківська, Київська, Львівська, Запорізька, Полтавська, Івано-Франківська, Луганська, Донецька області. Частка інвестицій в ці регіони становила 96,1%.

Варто наголосити, що прогнозування виступає основою розроблення довго- та середньострокових прогнозів економічних показників, серед яких інвестиційна діяльність, при прогнозуванні якої можливо отримати науково обґрунтований висновок про її можливий стан, шляхи подальшого розвитку та термін досягнення бажаного стану.

Найбільш розробленим серед усієї сукупності методів прогнозування вважається метод екстраполяції, який засновано на поширенні у майбутнє тенденцій минулого. Використання екстраполяції у прогнозуванні обсягів прямих інвестицій ґрунтується на припущенні про існування зв'язку між часом (періодом, роком) та обсягом прямих іноземних інвестицій, що може бути виражено за допомогою, наприклад рівняння лінійного зв'язку:

$$y = a \cdot x + b,$$

де a , b – коефіцієнти регресії, що відображає ступінь залежності.

Застосовуючи економетричний аналіз побудуємо моделі, що дозволять спрогнозувати розвиток інвестиційної діяльності в Україні та можливий стан інвестиційного клімату в країні.

Вихідні дані економетричного моделювання обсягів прямих іноземних інвестицій подано у табл. 7. Для побудови моделі обсягів прямих іноземних

інвестицій (акціонерний капітал) України позначимо через X – номер періоду, а через Y – обсяги прямих інвестицій у млрд дол. США, як це подано у табл. 7.

Таблиця 7. Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій

Роки	Номер періоду (X)	Обсяги прямих інвестицій (Y), млрд дол. США
2011	1	49,362
2012	2	54,462
2013	3	58,157
2014	4	45,916
2015	5	43,371
2016	6	37,655
2017	7	38,255
2018	8	39,955
2019	9	42,855

Джерело: складено на основі статистичних даних, які розміщено у розділі «Зовнішньоекономічна діяльність» на офіційному сайті Державної служби статистики України.

Наступним етапом здійснено вибір специфікації моделі, що передбачає нелінійну побудову для отримання адекватних результатів дослідження, після чого за допомогою вбудованих можливостей Microsoft Excel додаємо на графік лінію поліноміального тренду, що вкаже на тенденцію або напрям розвитку даного показника (рис. 6).

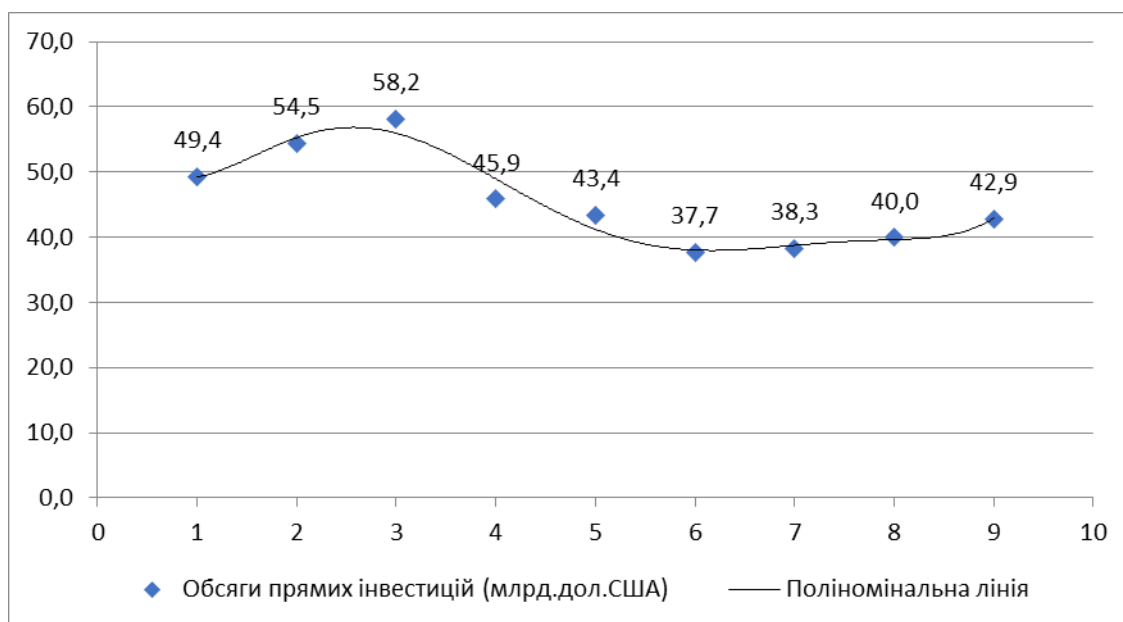

Рис. 6. Поліноміальна модель обсягів прямих іноземних інвестицій в економіку України протягом 2011-2019 рр., млрд дол. США

Джерело: побудовано авторами на основі статистичних даних, які розміщено у розділі «Зовнішньоекономічна діяльність» на офіційному сайті Державної служби статистики України.

На рис. 6 видно, що обсяг прямих інвестицій підкоряється нелінійній залежності, а саме – поліноміальній у вигляді кубічного рівняння. Отже, для обсягів прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) в економіку України отримано наступну економетричну модель:

$$y = 0,6302 \cdot x^3 - 8,029 \cdot x^2 + 26,886 \cdot x + 29,504,$$

де x – номер періоду;

y – значення обсягу прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) в економіку України у млрд дол. США.

Рівняння (1) надалі використовуємо для прогнозування та аналізу. Так, якщо тенденція, що описується за допомогою моделі (1) буде спостерігатись і надалі, то обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) в економіку України капіталу у 2020 р. (при $x=10$) отримаємо на рівні 44,5 млрд дол. США, що вказує на зростаючу тенденцію. Прогноз на 2021 рік (при $x=11$) складе 56,4 млрд дол. США, що вказує на наближення показника до рівня 2013 р.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

У результаті проведеного дослідження можна дійти таких висновків.

Україна могла би ставати більш інвестиційно привабливою для міжнародного бізнесу, покращуючи свої позиції в International Business Compass та інших вагомих бізнес-рейтингах. Але з урахуванням воєнних ризиків це у наближчі роки поки неможливо.

У статті побудовано економетричну модель обсягів прямих інвестицій. Отримана модель має високий показник коефіцієнту детермінації, що дозволяє приймати до уваги прогнози зазначених показників на прикладі 2020 і 2021 років.

Якщо тенденції й закономірності щодо обсягів прямих іноземних інвестицій в економіку України будуть й надалі спостерігатися, то ситуація стане вкрай критичною.

Тому Уряду України у найближчий час потрібно зробити рішучі кроки, щоб змінити інвестиційний клімат в Україні та припинити різкий відтік іноземного капіталу. І у першу чергу розробити заходи з державної підтримки інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні у рамках виконання Закону України від 17.12.2020 р. № 1116-IX (із змінами, у редакції від 17.09.2023 р.).

Перспективи подальших досліджень полягають у теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробленні інвестиційної стратегії розвитку агрокластерів в Україні з урахуванням кращих європейських практик.

Література

1. Федорчак О. Основні підходи до наукового визначення інвестиційного клімату. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 1/2(46/47). Ч. 1. С. 162-171.
2. Боровік Л. В., Осадча Т. Ю. Залучення інвестицій як напрям активізації розвитку підприємництва в Україні. *Вісник ХНТУ*. 2024. № 1. С. 397-402. <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2024.1.56>.
3. Федоров Г. О. Особливості формування інвестиційного іміджу України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Сер.: Державне управління*. 2018. Т. 29(68). № 3. С. 97-102.
4. Яценко О. В. Інвестиційний імідж регіону в сучасних умовах. *Modern Economics*. 2022. № 33(2022). С. 132-137. [https://doi.org/10.31521/modecon.V33\(2022\)-18](https://doi.org/10.31521/modecon.V33(2022)-18).
5. Конакова К. Фактори впливу на інвестиційну привабливість України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2017. № 4(12). С. 34-41.
6. Горна М., Іщук Я., Халілова Т. Умови та фактори формування інвестиційної привабливості країн Східної Європи. *Міжнародна економічна політика*. 2017. № 2(27). С. 137-155.

7. Усов М. А. Сутність інвестиційної привабливості, як напрям залучення інвестиційних ресурсів. *Ефективна економіка*. 2018. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6500> (дата звернення: 21.05.2024).

8. Гелеверя Є. М., Сергієнко Ю. І. Інвестиційна привабливість регіонів як основа сталого розвитку країни. *Бізнес Інформ*. 2020. №4. С. 111-117. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-111-117>.

9. Демішев І., Войтко С. До питання інвестиційного потенціалу України під час і після війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-19>.

10. Чапляк Н. І. Інвестиційна привабливість України: проблеми та шляхи вирішення в сучасних реаліях. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 40. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-80>.

11. Нікольчук Ю. М., Лопатовська О. О. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. С. 164-175. <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.164.175>.

12. Китайчук Т. Г. Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 54. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65>.

13. Ткаченко О. М. Оцінка інвестиційної привабливості України крізь призму міжнародних рейтингів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 11. С. 15-21.

14. Чурута І. Інвестиційні рейтинги та їхній вплив на інвестиційний імідж країни. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2018. № 3. С. 70-78.

15. Лазебник Ю. О., Прохорова У. А. Інвестиційна привабливість України з погляду міжнародних рейтингів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 20. С. 34-38. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2018.20.34>.

16. Lyulyov O. V., Moskalenko B. A. Assessment of Country Investment Attractiveness Evaluation Approaches. *Mechanism of Economic Regulation*. 2019. No. 4. P. 119-128. <https://doi.org/10.21272/mer.2019.86.12>.

17. Гуткевич С. О., Пулій О. В. Інвестиційна привабливість: сутність, показники і чинники впливу. *Інтелект XXI*. 2019. № 2. С. 88-93.

18. Якушко І. В. Рейтингові підходи до оцінювання інвестиційної привабливості національної економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 23. Ч. 2. С. 152-159.

19. Пишмінцева М. Д., Брензович К. С. Інвестиційний клімат країн ЄС: загальна характеристика та риси коронавірусного періоду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. Вип. 33. Ч. 2. С. 29-35. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-33-27>.

20. Приходько І. В., Дацишин Д. Н. Інвестиційний клімат України в контексті зовнішньоекономічної діяльності України. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 49. С. 23-27. <https://doi.org/10.32843/infrastruct49-5>.

21. Венгуренко Т. Г., Плахотнюк В. В. Аналіз інвестиційної привабливості України. *Бізнес Інформ*. 2020. № 4. С. 103-111. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-103-111>.

22. Гончаров Ю. В., Неговська Ю. М. Чинники формування інвестиційної привабливості економіки на макро- та мікрорівнях. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 2(236). С. 34-39. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2021-1-236-34-39>.

23. Гриценко Л. Л., Захаркін О. О., Дехтяр Н. А., Шамкало К. Ю. Оцінка інвестиційної привабливості України. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. № 3(38). С. 34-39. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2021-1-236-34-39>.

24. Borensztein E., De Gregorio J., Lee J.-W. How does foreign direct investment affect economic growth? *Journal of International Economics*. 1998. Vol. 45. Iss. 1. P. 115-135. [https://doi.org/10.1016/S0022-1996\(97\)00033-0](https://doi.org/10.1016/S0022-1996(97)00033-0).

25. Javorcik B. S. Does foreign direct investment increase the productivity of domestic firms? In search of spillovers through backward linkages. *American Economic Review*. 2004. Vol. 94. Iss. 3. P. 605-627. <https://doi.org/10.1257/0002828041464605>.

26. Alfaro L., Chanda A., Kalemli-Ozcan S., Sayek S. FDI and economic growth: The role of local financial markets. *Journal of International Economics*. 2004. Vol. 64. Iss. 1. P. 89-112. [https://doi.org/10.1016/S0022-1996\(03\)00081-3](https://doi.org/10.1016/S0022-1996(03)00081-3).

27. Narayan P. K. The saving and investment nexus for China: Evidence from cointegration tests. *Applied Economics*. 2005. Vol. 37. Iss. 17. P. 1979-1990. <https://doi.org/10.1080/00036840500278103>.

28. Buckley P. J., Clegg L. J., Cross A. R. The determinants of Chinese outward foreign direct investment. *Journal of International Business Studies*. 2007. Vol. 38. Iss. 4. P. 499-518. <https://doi.org/10.1057/palgrave.jibs.8400277>.

29. Світовий банк більше не буде публікувати рейтинг Doing Business. *Економічна правда*. 2021. 16 вересня. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/09/16/677899/> (дата звернення: 21.05.2024).

30. Індекс інвестиційної привабливості України: Зміни та очікування. *ЕВА*. 2023. 27 грудня. URL: <https://ua.sudohodstvo.org/eba-indeks-investyczijnoyi-pryvablyvosti-ukrayiny-zminy-ta-ochikuvannya/> (дата звернення: 25.05.2024).

31. Кизим М. О., Хаустова В. Є., Трушкіна Н. В. Фінансове забезпечення розвитку критичної інфраструктури в умовах повоєнної відбудови економіки України. *Бізнес Інформ*. 2023. № 8. С. 263-274. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-8-263-274>.

32. Vynohradchyy V. I., Momot O. M., Tkachenko N. V. Compositional analysis of transnational bank capital. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2018. Vol. 2. № 25. P. 56-64.

33. Vynohradchyy V., Remyha Yu., Pozniak O. A theoretical approach to the formation of subjects' interaction in supply chains at risks conditions. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4. No. 2. P. 198-208.

34. Бондар О. Ю., Виноградчий В. І. Формування профілів ризику в митній справі. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 3. С 14-17. <https://doi.org/10.32782/2786-765x/2023-3-2>.

35. Remyha Yu., Pryimak N., Torbenko I. Public-private partnership as the basis of Ukraine's innovation strategy formation. *Prospects for sustainable development and ensuring the security of economic system in the geostrategic realities*: Scientific monograph. Kosice: Vysoka škola bezpečnostního manažerstva v Košiciach, 2023. P. 62-71. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10436298>.

36. Гончар В. В., Трушкіна Н. В., Якушев О. В. Розвиток корпоративноінтеграційного процесу об'єднань підприємств в умовах трансформацій і змін. *Управління економікою: теорія та практика. Чумаченківські читання*: зб. наук. праць. Київ: Ін-т економіки пром-сті НАН України, 2023. С. 3-22. <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2023.3-22>.

References

1. Fedorchak, O. (2016), "Basic approaches to the scientific definition of the investment climate", *Efficiency of public administration*, vol. 1/2(46/47), pp. 162-171.

2. Borovik, L. V., and Osadcha, T. Yu. (2024), "Attracting investment as a way to enhance the development of entrepreneurship in Ukraine", *KhNTU Bulletin*, vol. 1, pp. 397-402. <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2024.1.56>.

3. Fedorov, H. O. (2018), "Peculiarities of forming the investment image of Ukraine", *Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadskyi. State administration*, vol. 29(68), no. 3, pp. 97-102.

4. Yatsenko, O. (2022), "Investment Image of the Region in Modern Conditions", *Modern Economics*, vol. 33(2022), pp. 132-137. [https://doi.org/10.31521/modecon.V33\(2022\)-18](https://doi.org/10.31521/modecon.V33(2022)-18).

5. Konakova, K. (2017), “Factors of influence on investment attractiveness of Ukraine”, *Problems and prospects of economics and management*, vol. 4(12), pp. 34-41.
6. Horna, M., Ischuk, Ya., and Khalilova, T. (2017), “Conditions and factors of formation of investment attractiveness of Eastern European countries”, *International economic policy*, vol. 2(27), pp. 137-155.
7. Usov, M. A. (2018), “The essence of investment attractiveness, as a way of attracting investment resources”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 8, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6500> (Accessed 21 May 2024).
8. Geleverya, Ye. M., and Serhiienko, Yu. I. (2020), “The Investment Attractiveness of Regions as the Basis of the Country’s Sustainable Development”, *Business Inform*, vol. 4, pp. 111-117. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-111-117>.
9. Demishev, I., and Voitko, S. (2022), “To the case of the investment potential of Ukraine during and after the war”, *Economy and Society*, vol. 44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-19>.
10. Chapliak, N. (2022), “Investment attractiveness of Ukraine: problems and solutions in modern realities”, *Economy and Society*, vol. 40. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-80>.
11. Nikolchuk, Yu., and Lopatovska, O. (2023), “Investment attractiveness of Ukraine: trends, problems and solution key vectors”, *Innovation and Sustainability*, vol. 1, pp. 164-175.
12. Kytaichuk, T. (2023), “Investment attractiveness: theoretical analysis and influential factors”, *Economy and Society*, vol. 54. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65>.
13. Tkachenko, O. (2018), “Estimation of investment attractiveness of Ukraine through the prism of international ratings”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 11, pp. 15-21.

14. Churuta, I. (2018), "Investment ratings and their influence on the country's investment image", *Bulletin of the Ternopil National Economic University*, vol. 3, pp. 70-78.
15. Lazebnik, Iu., and Prokhorova, U. (2018), "Investment attractiveness of Ukraine in terms of international ratings", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 20, pp. 34-38. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2018.20.34>.
16. Lyulyov, O. V., and Moskalenko, B. A. (2019), "Assessment of Country Investment Attractiveness Evaluation Approaches", *Mechanism of Economic Regulation*, vol. 4, pp. 119-128. <https://doi.org/10.21272/mer.2019.86.12>.
17. Hutkevych, S. O., and Pulij, O. V. (2019), "Investment attractiveness: essence, indicators and influencing factors", *Intelekt XXI*, vol. 2, pp. 88-93.
18. Yakushko, I. (2019), "Rating approaches to assessing the investment attractiveness of the national economy", *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. International economic relations and world economy*, vol. 23(2), pp. 152-159.
19. Pyshmintseva, M., and Brenzovych, K. (2020), "Investment climate of the EU countries: general characteristics and features of the coronavirus period", *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. International economic relations and world economy*, vol. 33(2), pp. 29-35. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-33-27>.
20. Prykhodko, I., and Datsyshyn, D. (2020), "Investment climate of Ukraine in the context of foreign economic activity", *Market Infrastructure*, vol. 49, pp. 23-27. <https://doi.org/10.32843/infrastructure49-5>.
21. Venhurenko, T. H., and Plahotniuk, V. V. (2020), "Analyzing the Investment Attractiveness of Ukraine", *Business Inform*, vol. 4, pp. 103-111. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-103-111>.
22. Honcharov, Yu. V., and Nehovs'ka, Yu. M. (2021), "Formation factors of investment attractiveness of economy at the macro- and microlevels", *Actual Problems of Economics*, vol. 2(236), pp. 34-39. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2021-1-236-34-39>.

23. Hrytsenko, L., Zakharkin, O., Dekhtyar, N., and Shamkalo, K. (2021), “Assessment of investment attractiveness of Ukraine”, *Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice*, vol. 3(38), pp. 379-389. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237470>.

24. Borensztein, E., De Gregorio, J., and Lee, J.-W. (1998), “How does foreign direct investment affect economic growth?”, *Journal of International Economics*, vol. 45(1), pp. 115-135. [https://doi.org/10.1016/S0022-1996\(97\)00033-0](https://doi.org/10.1016/S0022-1996(97)00033-0).

25. Javorcik, B. S. (2004), “Does foreign direct investment increase the productivity of domestic firms? In search of spillovers through backward linkages”, *American Economic Review*, vol. 94(3), pp. 605-627. <https://doi.org/10.1257/0002828041464605>.

26. Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan, S., and Sayek, S. (2004), “FDI and economic growth: The role of local financial markets”, *Journal of International Economics*, vol. 64(1), pp. 89-112. [https://doi.org/10.1016/S0022-1996\(03\)00081-3](https://doi.org/10.1016/S0022-1996(03)00081-3).

27. Narayan, P. K. (2005), “The saving and investment nexus for China: Evidence from cointegration tests”, *Applied Economics*, vol. 37(17), pp. 1979-1990. <https://doi.org/10.1080/00036840500278103>.

28. Buckley, P. J., Clegg, L. J., and Cross, A. R. (2007), “The determinants of Chinese outward foreign direct investment”, *Journal of International Business Studies*, vol. 38(4), pp. 499-518. <https://doi.org/10.1057/palgrave.jibs.8400277>.

29. *Ekonomichna pravda* (2021), “The World Bank will no longer publish the Doing Business rating”, [Online], September 16, available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/09/16/677899/> (Accessed 21 May 2024).

30. EBA (2023), “Investment attractiveness index of Ukraine: Changes and expectations”, [Online], December 27, available at: <https://ua.sudohodstvo.org/eba-indeks-investycijnoyi-pryvablyvosti-ukrayiny-zminy-ta-ochikuvannya/> (Accessed 25 May 2024).

31. Kyzym, M. O., Khaustova, V. Ye., and Trushkina, N. V. (2023), “Financial Provision for the Development of Critical Infrastructure in the Context of Post-War

Reconstruction of Ukraine's Economy", *Business Inform*, vol. 8, pp. 263-274. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-8-263-274>.

32. Vynohradchyy, V. I., Momot, O. M., and Tkachenko, N. V. (2018), "Compositional analysis of transnational bank capital", *Financial and credit activities: problems of theory and practice*, vol. 2, no. 25, pp. 56-64.

33. Vynohradchyy, V., Remyha, Yu., and Pozniak, O. (2018), "A theoretical approach to the formation of subjects' interaction in supply chains at risks conditions", *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4, no. 2, pp. 198-208.

34. Bondar, O. Yu., and Vynohradchyy, V. I. (2023), "Formation risk profiles in customs affairs", *Kyiv Economic Scientific Journal*, vol. 3, pp. 14-17. <https://doi.org/10.32782/2786-765x/2023-3-2>.

35. Remyha, Yu., Pryimak, N., and Torbenko, I. (2023), "Public-private partnership as the basis of Ukraine's innovation strategy formation", Prospects for sustainable development and ensuring the security of economic system in the geostrategic realities, *Vysoka škola bezpečnostního manažerstva v Košiciach*, Kosice, Slovakia, pp. 62-71. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10436298>.

36. Gonchar, V. V., Trushkina, N. V., and Yakushev, O. V. (2023), "The Corporate Integration process Development of Enterprises Associations in the Conditions of Transformations and Changes", *Management of Economy: Theory and Practice. Chumachenko's Annals*, Institute of Industrial Economics of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine, pp. 3-22. <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2023.3-22>.

Стаття надійшла до редакції 13.07.2024 р.